

XVI Conferència Anual de la SCC 2006

Presentació del projecte CARHUS, classificació de revistes
científiques en ciències socials i humanitats

per Lluís Rovira

Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca,
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació,
Generalitat de Catalunya

Presentació de la classificació CARHUS

L'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) és un organisme públic de la Generalitat de Catalunya responsable de la gestió i avaluació de beques i ajuts universitaris i de recerca. En aquest context, els processos d'avaluació prenen especial rellevància, ja que permeten actuar amb eficàcia i consolidar la credibilitat de la comunitat científica en les actuacions de selecció de l'Agència.

En algunes disciplines, com són les ciències socials i les humanitats, l'avaluació no pot seguir la mateixa dinàmica que en d'altres àrees ja que aquestes s'expressen amb resultats de la recerca diversos i a voltes diferents. Per altra part, les ciències socials i les humanitats no són disciplines en què la recerca que es desenvolupa sigui totalment homogènia. Aquestes àrees engloben un gran nombre d'àrees de coneixement molt diferenciades i amb particularitats molt notables i dimensions variables respecte de les activitats de recerca.

Per tal d'avaluar igualment aquestes disciplines i permetre actuar adequadament cal generar eines que permetin treballar amb la màxima objectivitat i representativitat.

D'acord amb això, l'any 2005, la Direcció General de Recerca (DGR) va elaborar una llista de prop de sis mil revistes dels àmbits de les ciències socials i humanitats amb l'objectiu d'aprofundir en la creació d'eines d'avaluació d'aquestes disciplines. Les revistes estan classificades en quatre grups (A, B, C i D) segons la seva difusió (presència en índexs i bases de dades) i la seva qualitat, així com, alhora, estan classificades també segons les àrees de coneixement a les quals pertanyen.

Actualment la Generalitat de Catalunya i el sistema científic i universitari català tenen la necessitat d'una eina com el CARHUS. L'AGAUR s'està plantejant internament com utilitzar la classificació perquè sigui un element de referència en l'avaluació i selecció de becaris, projectes i d'altres ajuts. També s'han iniciat contactes amb l'AQU (Agència de la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya) per discutir la validesa de la classificació CARHUS en les tasques d'avaluació que aquesta Agència porta a terme.

1. Metodologia

Les llistes CARHUS es van elaborar a partir d'una recollida de dades, tenint en compte principalment:

— El resultat d'un estudi bibliogràfic i bibliomètric, encarregat per la DGR i dirigit pel doctor Cristóbal Urbano, del Departament de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona (SIAR).

— La proposta feta d'ençà el 2000 pel Consell d'Avaluació Científica i Tècnica (CONACIT).

— Els suggeriments de modificació rebuts durant els anys posteriors a la proposta CONACIT.

— Els indicadors bibliomètrics de l'Institute of Scientific Information (ISI): les revistes amb factor d'impacte, el *Journal of Citation Reports* i la *Social Sciences Edition*.

— Les revistes considerades en alguns estudis sectorials realitzats pel Centro de Información y Documentación Científica (CINDOC-CSIC).

— Les revistes proposades pels investigadors consultats en el marc de l'Estudi sobre l'Avaluació de la Recerca en Humanitats i Ciències Socials (estudi desenvolupat per la DGR també durant el 2005).

— Consultes efectuades per la DGR a investigadors i experts de les diferents àrees.

Per establir la classificació de les publicacions periòdiques en quatre nivells, de més a menys significatius per a l'àrea o àmbit (A, B, C, D), es va considerar prioritàriament la valoració atorgada en les propostes, estudis i consultes esmentades, tenint en compte si la revista era proposada per només una d'aquestes fonts o per diverses fonts. Les llistes de cadascuna de les àrees de coneixement i les llistes pluridisciplinàries de cada àmbit van ser revisades per experts de cadascuna de les àrees.

La classificació final, d'acord amb el que s'ha esmentat, es va efectuar a partir de criteris diversos:

— Es va considerar la tradició i l'itinerari històric de la publicació i la seva contribució a la consolidació o estructuració d'una determinada comunitat científica a Catalunya.

— Es va tenir en compte, sempre que va ser possible, criteris de qualitat objectius:

— consell editorial amb presència internacional

— resums en altres llengües

— avaluació o revisió dels articles

— percentatge elevat d'articles de recerca

— altres

Finalment, les valoracions es van modular d'acord amb la presència major o menor de la revista proposada en bases de dades internacionals, comparant l'índex compost de difusió secundària (ICDS), calculat per l'esmentat estudi del doctor Urbano, que facilita el sistema d'informació per a la identificació i avaluació de les revistes, i de la consideració

o influència de la revista des del punt de vista de les nostres comunitats científiques.

En la valoració de les revistes d'economia i psicologia, en particular, va tenir un pes especial el factor d'impacte a l'ISI i en les llistes dels altres àmbits es va tenir en compte aquest criteri, quan era possible, tant per incloure aquestes revistes en les llistes com per millorar-ne la valoració.

Cal remarcar que la llista de revistes CARHUS és un document de treball, orientatiu per a avaluadors, investigadors i editors, que s'anirà modificant i ajustant en la mesura que les comunitats científiques facin arribar les seves indicacions. Per tant, no es tracta d'un estat final de la qüestió sinó d'una aproximació, probablement millorable, que cal anar discutint, consensuant i utilitzant amb la comunitat científica.

2. Localització de la informació

Les llistes CARHUS poden ser consultades al web de l'AGAUR (<http://www.gencat.net/agaur>) dins l'apartat del Programa de Documentació Científica.

Les revistes són consultables per l'àrea de coneixement a la qual pertanyen, així com per ordre alfabètic del seu títol. Existeix també un apartat pluridisciplinari, que inclou les revistes utilitzades per investigadors de més d'una àrea de coneixement dins un mateix àmbit temàtic.

Les llistes contenen les dades següents: ISSN, títol de la revista i nivell adjudicat a la revista.

3. Actualització del CARHUS

Des de l'any 2006, el manteniment i l'actualització de la llista de revistes CARHUS han estat encarregats a l'AGAUR per part de la Direcció General de Recerca. L'AGAUR està estudiant en aquests moments els criteris a emprar. En un primer esborrany, que cal perfilar molt més, s'han proposat els següents punts a valorar:

- Sistema de revisió per experts.
- Comitè editorial.
- Format normalitzat (que inclogui abstract en anglès) de la revista.
- Difusió demostrada / internacionalització (en algunes àrees).
- Periodicitat i regularitat en la seva publicació.
- Diversitat institucional d'autors.

– Impacte a Catalunya.

Per a les revistes electròniques, addicionalment:

– Identificadors del tipus DOIs, Unique Publisher Item Identifiers (PIIs) o altres que assegurin una localització persistent dels documents.

Aquests paràmetres hauran de servir per revisar per una banda les revistes que ja estan contingudes a la classificació CARHUS, i moure la seva situació, si escau, i per una altra banda per incorporar noves revistes a la classificació.

4. Les revistes de comunicació social classificades al CARHUS

D'acord amb els criteris exposats, les revistes de l'àmbit de la comunicació social han estat classificades en tres àrees de coneixement:

- Comunicació audiovisual i publicitat
- Periodisme
- Pluridisciplinari.

El conjunt d'aquestes àrees recull un total de cent tretze revistes en diverses llengües: seixanta-tres en anglès, vint-i-tres en castellà, vuit en català, nou en francès, quatre en italià i algunes en d'altres llengües. Els nivells de qualitat es distribueixen en cinc revistes A, quaranta-tres revistes B, vint-i-set revistes C i trenta-tres revistes D.

Les revistes catalanes representades en aquesta llista són:

ISSN	Títol	Valoració	Àrea de coneixement
1136-2413	<i>Trípodos: Llenguatge, Pensament, Comunicació</i>	B	Pluridisciplinari
0211-2175	<i>Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura</i>	C	Pluridisciplinari
ENQ	<i>Formats: Revista de Comunicació Audiovisual</i>	C	Comunicació audiovisual i publicitat
1135-2167	<i>Imatge. Butlletí de L'aula de Cinema</i>	C	Comunicació audiovisual i publicitat
1131-5687	<i>Treballs de Comunicació</i>	C	Pluridisciplinari
1135-1039	<i>Annals de Periodisme Català. Col·legi de Periodistes de Barcelona</i>	D	Periodisme
0213-6023	<i>Temes de Disseny</i>	D	Pluridisciplinari
1130-183X	<i>Periodística</i>	D	Periodisme

L'AGAUR té especial interès a enriquir la presència de revistes catalanes tant en les llistes CARHUS com en d'altres en l'àmbit mundial. Cal, però, que les publicacions s'adeqüin a un criteri reconegut de l'edició científica.

5. Com enviar propostes de modificació o inclusió de revistes

L'AGAUR, per tal de poder mesurar l'impacte i la valoració de les revistes entre la comunitat científica i també per incloure noves entrades en les llistes, està oberta a rebre noves propostes. Per fer-ho els interessats hauran d'enviar a l'AGAUR un informe que inclogui:

- L'argumentació de cada criteri.
- Una proposta col·lectiva i si és possible interinstitucional de persones representatives de l'àmbit a Catalunya.
- Un responsable de la proposta (interlocutor).
- El lliurament d'un exemplar.

Les propostes poden ser enviades al correu electrònic:

carhus@agaur.gencat.net

o bé per correu ordinari a l'adreça següent:

AGAUR
Programa de Documentació Científica
Via Laietana, 28, 2a
08003 Barcelona

D'acord amb aquestes propostes l'AGAUR negociarà amb experts de l'àmbit la inclusió de noves revistes o la modificació de la classificació d'altres per tal de millorar l'eficàcia i la pertinència de CARHUS.